

טבת התשע"א

**ראש
יהודי**
02-6791122
www.rosh-yehudi.org

בס"ד

"נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר"
לפרשת וארא

10. בעל העקדה

זאת הייתה עצה עמוקה א-לוהית להראות לכול חוזק לבו וקושי עורפו של פרעה, הידוע אליו [- אל ה'], אשר עליו יצדקו משפטי ה' יתברך ומכותיו הנאמנים אשר ישלח בו ובעמו. והוא, כאשר ציווה שלא יבקשו ממנו, רק שירפה מהם כעשרה ימים, ללכת שלושת ימים במדבר לזבוח לא-לוהיהם, ומסתמא יובן מדבריהם שאחר ישובו, ועם כל זה לא ישמע. וכל שכן אם יאמרו לו לשלחם כלה.

11. ר"י אברבנאל

עשה הקב"ה כן, כדי להראות לבני אדם חוזק לב פרעה וקשי עורפו, ושעליו יצדקו משפטי ודינו ומידותיו על פרעה ועל מצרים. יען וביען לא יבקשו ממנו ללכת כי אם דרך שלושת ימים לזבוח לא-לוהיהם, ומסתמא יובן מדבריהם שאחר כך ישובו, ולא שמע אל תפלתם ואל תחנתם. וכל שכן אם יאמרו לו לשלחם כולם, שבלי ספק לא יאבה להם ולא ישמע להם. הנה מפני זה ציווה למשה רבנו עליו השלום שתהיה בראשונה שאלתו ובקשתו דבר מועט דרך שלושת ימים, להבחין בו עורפו ומצחו הקשה.

12. נחמה ליבוביץ

"את הרשע... יבחן ה' בבחינה הקלה ביותר, ואם יעמוד בה, עוד תקווה ממנו לבאות".

13. בעל "הכתב והקבלה"

הוא יתברך ציווה שבתחילה יבקש ממנו דבר קטן כזה, ללכת דרך ג' ימים להבחין מצחו הקשה.

והנה אחרי אשר מיאן גם הבקשה הקטנה הזאת, שוב שאל משה ממנו השילוחין הגמורים והחופשיות הנצחית.

14. נחמה ליבוביץ

בזה עונה בעל הכתב והקבלה גם לשאלה אחרת והיא: למה אין אנו שומעים במשך המאבק הממושך המסופר בפרשיות וארא-בוא עוד פעם על בקשת רשות להליכה דרך שלושת ימים, אלא דווקא על שילוח מוחלט. בזה גם הוכחה לתפיסת הבקשה כאן כניסיון לפרעה: האם ייאותר לבקשה צנועה של חופש לאדם העובד... או האם יסרב גם לבקשה זו.

...לפי תפיסה זו אמנם היו ישראל חוזרים למצרים ולעבודתם כעבוד הזמן שנקבע, והיה משה ממשיך במשאו עם פרעה, ואילו הבין פרעה והכיר בצורך של חופשה זמנית לעבדיו, כבר היה הולך לקראת הבנת נפש העבד בכלל, והיה בא לידי הבנת העוול... והייתה אז כל ההיסטוריה הולכת בכיוון אחר, צועדת קדימה לקראת אחרית הימים. ואולם פרעה סירב גם לבקשה זו.

15. שמות י"ד, ה'

ה וַיִּגְדַּל לְמִלְכָּם מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם וַיִּהְיֶה לָבָב פְּרָעָה וַיַּעֲבְדוּ אֶל-הָעִם וַיֹּאמְרוּ מַה-זֹּאת עֲשִׂינוּ כִּי-שָׁלַחְנוּ אֶת-יִשְׂרָאֵל מִעִבְרָתוֹ.

16. ההונאה המתמשכת לאורך כל המו"מ – הרב סמט

פרק ה' – ההופעה הראשונה לפני פרעה: א ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל-פרעה כה-אמר יהוה אלהי ישראל שלח את-עמי ויחגו לי במדבר.

ג ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן-יפגענו בדבר או בחרב.

פרק ז' – הפגישה עם פרעה לפני מכת דם: טו לך אל-פרעה בבקר הנה

שלושה מעשי הונאה בסיפור יציאת מצרים

1. שמות ה' – ההונאה הראשונה

ג ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן-יפגענו בדבר או בחרב.

שמות ג': יח ושמעו לקולך ובאת אתה וזקני ישראל אל-מלך מצרים ואמרתם אליו יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה-נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו.

2. שמות י"ב – ההונאה השנייה

לה ובני-ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי-כסף וכלי זהב ושמלת. לו ויהוה נתן את-חן העם בעיני מצרים וישאלום וינצלו את-מצרים.

שמות י"א: ב דבר-נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי-כסף וכלי זהב.

שמות ג': כא ונתתי את-חן העם-הזה בעיני מצרים והיה כי תלכו לא תלכו ריקם. כב וישאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי-כסף וכלי זהב ושמלת ושמלתם על-בניהם ועל-בנותיהם ונצלתם את-מצרים.

3. שמות י"ד – ההונאה השלישית

ב דבר אל-בני ישראל וישבו ויחננו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפן נכון תחננו על-הים. ג ואמר פרעה לבני ישראל נבכים הם בארץ סגר עליהם המדבר. ד וחזקתי את-לב-פרעה ורדף אחריהם ואקבדה בפרעה ובכל-חילו וידעו מצרים כי-אני יהוה ויעשו-כן.

האם הייתה בכלל הונאה במשא ומתן?

4. אברבנאל על ג', א – ד', יז

השאלה השש עשרה: יאמרו (ג', יח): "ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים". כי איך ציווה יתברך למשה רבנו עליו השלום שיאמר בשמו דבר כזו ושקר? ויותר טוב היה שיאמר בביאור: "שלח את העם מתחת סבלות מצרים". ומה תועלת היה בסיפור הזה, אחרי שפרעה בעל כורחו ישלחם מארצו ולא מפאת דבריהם?

5. ר"י עראמה בעל העקדה בשער ל"ה

(ט) בדבר השליחות שאמר: נלכה נא דרך שלשת ימים במדבר וגו', כי ודאי אינו דרך כבוד למעלה לעשות כן, רק להוציאם ביד רמה מתחילה ועד סוף.

6. ראב"ע בפירושו הארוך לפרק י' פסוק י

ודע, כי משה אדונינו לא אמר לפרעה שישובו, עד שיכזב. רק אמר שירחיקו דרך שלושת ימים, ודעת המצריים הייתה שישובו.

7. נחמה ליבוביץ

אין זה אלא יישוב פורמלי בלבד... והרי לא זה חשוב מה שהוציא מפיו או לא הוציא, כי אם איך פרעה צריך להבין את דבריו! אין בדברים אלה שום תשובה לשאלה העיקרית, שהיא על הקב"ה ומצוותו, ולא על האיש משה.

8. שד"ל בביאורו ל-ג', יח

ועתה נלכה נא וגו' – אין ספק כי הבקשה הזאת הייתה בעקבה, כי לא הייתה דעתם לחזור; ומאחר שהוא היה מעכבם ומשתעבד בהם בלא שום דין, אין לתמוה אם ציווה ה' להתפתל עם העיקש.

9. נחמה ליבוביץ

מזור שמד"ל הרואה כיסוד ביהדות כולה את "החמלה", פותר בעיה חמורה זו "על נקלה".

כן [לרמות את פרעה ואת המצרים] **עד שירדוף אחריהם ויטבע**. והנה זה [מגמה זו לרמות את פרעה כדי שיטבע] מפורש (י"ד, ב) וישבו ויחנו לפני פי החירות... ואמר פרעה לבני ישראל נככים הם בארץ... ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילויו]. ואין להרהר אחרי מעשה השם, שהכל עשה בחכמה, אף על פי שהיא נעלמת מעיני החכמים.

18. הר"ן, רבנו נסים בר ראובן

מדרכי ה' יתברך הוא להביא עצות מרחוק להפיל שונאיו בדינו ולקחת נקמתו מהם... ורצה לדון כל המצריים בדבר אשר זדו על ישראל [-במים]... **ורצה להביאם בעיניו שהם בעצמם, בבחירתם, ייכנסו במים וימותו שמה**. ואילו הודיע משה לפרעה העניין בתחילה שהגיע קצם להיגאל, אין ספק שהיה מסכים בכך מתוקף המכות, ולא היה רודף אחריהם עוד, כי למה ירדפם אחרי שבעודם ברשותו פטרום ושילחם מאתו?

לכן לא רצה השם יתברך שיאמר משה לפרעה העניין כאשר הוא, אבל שיאמר שהם הולכים לזבוח דרך שלושת ימים, שכאשר יגידו לו אחר כך "כי ברח העם" יחשוב פרעה מה שחשב... **שכל מה שעשה משה רבנו לא בא מאת ה' אבל נעשה בעקבה וברמייה**.

כי לולא כן, למה יגנובו לבבו לאמר שאינם הולכים רק לזבוח? ולזאת הסיבה עצמה ציווה "וישאלו איש מאת רעהו...". וכאשר הוגד למלך מצרים ולעמו שישראל בורחים, אין ספק שחשדום כאנשי דמים ומרמה... וכל זה הגיעם בלא ספק לרדפם... וכוונת כל אלו הדברים הייתה נעלמת מישראל ואולי גם ממשו (!).

19. ילקוט הפירושים

ועתה נלכה נא דרך שלשת ימים... הקשה אברבנאל... וכתב הרב בעל ד"ר (?) שראה בספר אחד שלא קשה כלל: **כי במלחמה מותר לעשות כל הערמות ותחבולות נגד האויב, אף לרמותו בדברים כזבים, כמו שמצינו ביהושע בהילחמו עם העי, ציווהו הקב"ה (יהושע ח', ג) "שים לך ארב לעיר מאחריה" - להטעות האויב**. ואין בזה שום דנדוד איסור כלל, כי זה בכלל "כל הבא להרוגך השכם להרגו". ומותר לעשות כל הצטדקות להרגו. וכן היה כאן תועלת גדול להטעות את פרעה, שישבור שרוצים ללכת רק שלושת ימים, כדי שעל ידי כך ירדוף אחר כך אחריהם על הים ויטבעו בים, כאשר טיבעו את בני ישראל בים.

ולכן היה היתר גמור להטעותו... ובזה מיושב גם כן מה שאמר כאן [-במעמד הסנה] "ושאלה אשה משכנתה..." למה נכתב זה כאן, שזה היה סוף המכות? והכוונה בזה להסביר את ישראל שלכן ידברו כזב, שלא יבקשו רק לילך שלושה ימים, מפני שעל ידי כך יוכלו לשאול מהם כלי כסף וכלי זהב, מחמת שיאמרו שאינם רוצים לילך רק דרך שלושה ימים. והשאלה הייתה גם כן הצורך והתועלת לטביעתם בים, מחמת שיחוסו על הכסף והזהב שלקחו מהם ישראל, על כן ירדפו אחריהם עד תוך הים ויטבעו. וכל זה היה מותר לישראל לעשות לאלה הרשעים אשר מירדו את חייהם בעבודה קשה על חנם, והטביעו את בניהם ביאור.

ההוואה כתנאי לקיומו של המו"מ – הצעתו של הרב סמט:

20. רש"י על הפסוק "ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים": "ציוום עליו לחלוק לו כבוד בדברים".

21. שמות ג' – דברי ה' למשה בסנה

טז לך ואספת את-זקני ישראל ואמרתי אליהם יהוה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אבותיכם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת-העשוי לכם במצרים. יז ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל-ארץ הפנימי והחתי והאמרי והפריזי והיבויסי אל-ארץ זבת חלב ודבש. יח ושמעו לקולך

ובאת אתה וזקני ישראל אל-מלך מצרים ואמרתי אליו יהוה אלהי העבריים נקרה עלינו ועתה נלכה-נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו.

22. הרב סמט

כדי לאפשר את עצם קיומו של משא ומתן עם פרעה, וכדי לאפשר לפרעה להיענות לתביעות כלפיו בדרך מכובדת, כזו שלא תקומם עליו את שריו ואת עמו, היה הכרח ללכת בקטנות: לבקש ללכת דרך שלושת ימים לזבוח במדבר. אולם אין פירושו של דבר שפרעה לא

יצא המיקמה ונצבת לקראתו על-שפת הים והמטה אשר-נהפך לנחש תקח בידך. טז ואמרתי אליו יהוה אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח את-עמי ויעבדני במדבר והנה לא-שמעת עד-כה.

פרק ז' - הפגישה עם פרעה לפני מכת צפרדע: כו ויאמר יהוה אל-משה בא אל-פרעה ואמרתי אליו כה אמר יהוה שלח את-עמי ויעבדני. "כניעת" פרעה (פרק ח'): ז ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר העתירו אל-יהוה ונסר הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את-העם ויזבחו ליהוה.

פרק ח' - הפגישה עם פרעה לפני מכת ערוב: טז ויאמר יהוה אל-משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יוצא המיקמה ואמרתי אליו כה אמר יהוה שלח עמי ויעבדני.

"כניעת" פרעה: כא ויקרא פרעה אל-משה ולאהרן ויאמר לכו זבחו לאלהיכם בארץ.

משה: כג דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו ליהוה אלהינו כאשר יאמר אלינו.

פרעה: כד ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם ליהוה אלהיכם במדבר רק הרחק לא-תרחיקו ללכת העתירו בעדי.

משה: כה ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמד והעתרתי אל-יהוה וסר הערב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל-יסף פרעה התל לבלתי שלח את-העם לזבח ליהוה.

פרק י' - הפגישה עם פרעה לפני מכת ארבה: ג ויבא משה ואהרן אל-פרעה ויאמרו אליו כה-אמר יהוה אלהי העברים עד-מתי מאננת לענת מפני שלח עמי ויעבדני.

עבדי פרעה: ז ויאמרו עבדי פרעה אליו עד-מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את-האנשים ויעבדו את-יהוה אלהיכם הטרים תדע פי אבדה מצרים,

פרעה: ח ויושב את-משה ואת-אהרן אל-פרעה ויאמר אליהם לכו עבדו את-יהוה אלהיכם מי נמי ההלכים.

משה: ט ויאמר משה בנערנו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך פי חג-יהוה לנו.

פרעה: י ויאמר אליהם יהי כן יהוה עמכם כאשר אשלח אתכם ואת-טפכם ראו פי רעה נגד פניכם. יא לא כן לכו-נא הגברים ועבדו את-יהוה פי אתה אתם מבקשים ויגרש אתם מאת פני פרעה.

שמות רבה (י"ג, ה): אמר להם: דרך הבחורים והזקנים לזבח, שמה הקטנים והטף? ומי שאומר דבר זה אין דעתו אלא לברוח, לא כמה שאתם אומרים 'דרך שלשת ימים', לפיכך ראו שאותה [-רעה] שאתם מחשבים - שיש בדעתכם לברוח, היא תשוב נגד פניכם, שלא תצאו מכאן.

ראב"ע: "עתה חשב פרעה שהם רוצים לברוח"

לאחר מכת חושך: כז ויקרא פרעה אל-משה ויאמר לכו עבדו את-יהוה רק צאנכם ובקרכם יצג גם-טפכם נלך עמכם. משה: כה ויאמר משה גם-אתה תתן בידנו זבחים ועלת ועשינו ליהוה אלהינו. כו וגם-מקננו נלך עמנו לא תשארו פרסה פי ממנו נקח לעבד את-יהוה אלהינו ונאחזנו לא-נדע מה-נעבד את-יהוה עד-באנו שמה.

שמות י"ב – כניעתו הגמורה של פרעה, לאחר מכת בכורות: לא ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם-אתם גם-בני ישראל ולכו עבדו את-יהוה פדברכם. לב גם-צאנכם גם-בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו ויברכתם גם-אתי.

פרק י"ד - לאחר שבני ישראל יוצאים ממצרים: ה ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לבב פרעה ויעבדו אל-העם ויאמרו מה-זאת עשינו

פי-שלחנא את-ישראל מעבדנו. רש"י על פי המכילתא: איקטורין [-מרגלים] שלח עמהם, וכיוון שהגיעו שלושת ימים שקבעו לילך ולשוב וראו שאין חוזרין למצרים, באו והגידו לפרעה ביום הרביעי.

ראב"ע (בפירושו הארוך לפס' ב): ... אז חשב פרעה כי כל מה שדיבר משה - בערמה היה כי אין דעתו לזבוח, כי אם לברוח.

17. הסברו של ראב"ע

ודע כי משה אדונינו לא אמר לפרעה שישבו עד שיכזב, רק אמר שירחיקו דרך שלושת ימים, ודעת המצריים הייתה שישבו, על כן השאילום, ובעבור דבר אחר [-תכלית אחרת]: שאילו נתן להם פרעה רשות ללכת ולא ישבו, לא היה רודף אחריהם. והשם ציווה לעשות

שתי השליחויות מחוברות: יג ונדבר יהנה אל-משה ואל-אהרן ויציגו אל-בני ישראל ואל-פרעה מלך מצרים להוציא את-בני-ישראל מארץ מצרים.

כו הוא אהרן ומשה אשר אמר יהנה להם הוציאו את-בני ישראל מארץ מצרים על-צבאתם.

כז הם המדברים אל-פרעה מלך-מצרים להוציא את-בני-ישראל ממצרים הוא משה ואהרן.

30. הרב יעקב מדן

הוא אומר שתי שליחויות הן; שתי יציאות הן; שתי גאולות הן. עמדנו על האחת, השליחות להוציא את בני, זו שבאה מכוחה של ברית אבות מחד גיסא, ומכח גדישת סאת העינויים מאידך גיסא, ואשר מטרתה - הפסקת העבדות והעינוי וירושת ארץ ישראל. גאולה זו, במרכזה עומד עם ישראל, זרע אברהם יצחק ויעקב, הצריכים לעלות מעמקי עבדות מצרים לגובהי חרותה של ארץ ישראל, ואשר על כן **קודם בה אהרן**, הנמוך יותר, הקרוב יותר לבני ישראל, והוא האוהב את הבריות ו מקר בן לתורה. הוא זה שבכוחו להעלות את בני ישראל. אך את כוחו שלו להעלותם שואב אהרן ממשה. "הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם - הוציאו את בני מצרים".

כעת עלינו לעמוד על השניה, לא זו שבאה לתבוע את עלבונם של ישראל ושל שלושת אבותיהם, המיוצגים נאמנה ע"י אהרן השואב את כוחו משה. אלא על זו שבאה לתבוע את **עלבונו של הקב"ה כביכול, המיוצג ע"י משה - איש האלהים** (ולא ע"י אהרן אוהב הבריות), אלא שאין בכוחו של משה להוריד את דבר ה' עד לתחתיתה של ארץ הנילוס (אלא לכל היותר עד הר סיני), וצריך לבוא אהרן ולסייע להוריד את הדברים עד לרמתו של פרעה. "הם המדברים אל פרעה מלך מצרים... הוא משה ואהרן".

31. שמות ג'

ט ואני נדעתי כי לא-יתן אתכם מלך מצרים להלך ולא ביד חזקה. **כ** ושלחתי את-נדי והכיתי את-מצרים בכל נפלאותי אשר אעשה בקרבן ואחר-כך ישלח אתכם.

32. שמות ד'

ה למען יאמינו בני-נראה אליך יהנה אלהי אבותם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.

33. שמות ד'

כא ויאמר יהנה אל-משה בלכתך לשוב מצרימה ראה בל-המפתים אשר-שמתי בידך ועשיתם לפני פרעה ואני אחזק את-לבו ולא ישלח את-העם.

34. שמות ד'

כב ואמרת אל-פרעה כה אמר יהנה בני בכרי ישראל. **כג** ואמר אליך שלח את-בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הרג את-בגד בכרך.

35. שמות ה'

ב ויאמר פרעה מי יהנה אשר אשמע בקולו לשלח את-ישראל לא נדעתי את-יהנה וגם את-ישראל לא אשלח.

36. שמות ט"ו

כב ויסע משה את-ישראל מים-סוף ויצאו אל-מדבר-שור וילכו שלשת-ימים במדבר ולא-מצאו מים. **כג** ויבאו מרתה ולא יכלו לשותת מים ממרתה כי מרים הם על-בן קרא-שמה מרה. **כד** וילנו העם על-משה לאמר מה-נשפתה. **כה** ויצעק אל-יהנה ויורהו יהנה עץ וישלך אל-המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסוהו. **כו** ויאמר אם-שמוע תשמע לקול יהנה אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמתך כל-חקיו כל-המחלה אשר-שמתי במצרים לא-אשים עליך כי אני יהנה רפאך.

37. הרב קוק זצ"ל באורות הקודש ג (עמ' לה)

"זאת היא חירות עליונה... שהיא היא המבוטאת בהעבדות הא-לוהית של ה' אלהי ישראל."

שיער מה המטרה האמיתית של בני ישראל: לפחות החל ממכת ערוב מתעורר בו החשד, והוא מגלה נכונות להיענות לדרישה רק בדרך שתבטיח את חזרתם של ישראל, ולפני מכת ארבה הוא נותן לחשדו ביטוי ברור: "ראו כי רעה נגד פניכם". ואף על פי כן הוא "מבקש" **ללא מילים כי ימשיכו לרמותו**. רק מפני המשך העמדת הפנים הדו-צדדית כי המו"מ מתנהל על הליכה לשלושה ימים ניתן היה להמשיך הלאה במו"מ, ולהשיג לבסוף כניעה מוצון (שיש בו כפייה) של פרעה ושל העם המצרי.

הסברו של הרב יעקב מדן:

23. שמות ב'

כג ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני-ישראל מן-העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל-האלהים מן-העבדה. **כד** וישמע אלהים את-נאקתם ויזכר אלהים את-בריתו את-אברהם את-יצחק ואת-יעקב. **כה** ויבא אלהים את-בני ישראל וידע אלהים.

24. שמות רבה יא, ה'

"שלא יאמר אותו צדיק, ועבדום ועינו אותם קיים בהם, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם"

25. שמות ג'

ו ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב וינסתר משה פניו כי ירא מהביט אל-האלהים. **ז** ויאמר יהנה ראה ראיתי את-עני עמי אשר במצרים ואת-צעקתם שמעתי מפני נגשיו כי נדעתי את-מקאביו. **ח** וארד להצילו מיד מצרים ולהעלתו מן-הארץ ההוא אל-ארץ טובה ורחבה אל-ארץ זבת חלב ודבש אל-מקום הפנעני והחתי והאמרי והפריזי והחוי והיבויסי.

26. שמות ג'

יג ויאמר משה אל-האלהים הנה אנכי בא אל-בני ישראל ואמרת להם אלהי אבותיכם שלחני אליכם ואמר-לי מה-שמו מה אמר אלהים. **יד** ויאמר אלהים אל-משה אהיה אשר אהיה ויאמר כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם. **טו** ויאמר עוד אלהים אל-משה כה-תאמר אל-בני ישראל יהנה אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב שלחני אליכם זה-שמי לעלם וזה זכרי לדר דר.

טז לך ואספת את-זקני ישראל ואמרת להם יהנה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אברהם יצחק ויעקב לאמר פקד פקדתי אתכם ואת-העשוי לכם במצרים. **יז** ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אל-ארץ הפנעני והחתי והאמרי והפריזי והחוי והיבויסי אל-ארץ זבת חלב ודבש.

27. שמות ג'

י ועתה לכה ואשלחך אל-פרעה והוצא את-עמי בני-ישראל ממצרים.

28. רש"י

מי אנכי - מה אני חשוב לדבר עם המלכים וכי אוציא את בני ישראל - ואף אם חשוב אני מה זכו ישראל שתעשה להם נס ואוציאם ממצרים

ויאמר כי אהיה עמד - השיבו על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון שאמרת מי אנכי כי אלך אל פרעה לא שלך היא כי אם משלי כי אהיה עמד וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כי אנכי שלחתיך ותצליח בשליחותי וכדאי אני להציל כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק,

וששאלת מה זכות יש לישראל שיצאו ממצרים דבר גדול יש לי על הוצאה זו שהרי עתידים לקבל התורה על ההר הזה לסוף ג' חדשים שיצאו ממצרים, דבר אחר כי אהיה עמד וזה שתצליח בשליחותך לך האות על הבטחה אחרת שאני מבטיחך שכשתוציאם ממצרים תעבדון אותי על ההר הזה שתקבלו התורה עליו והיא הזכות העומדת לישראל,

29. שמות ו'

השליחות לבני ישראל: **ו** לכן אמר לבני-ישראל אני יהנה והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים. ... **ט** ונדבר משה בן אל-בני ישראל ולא שמעו אל-משה מקצר רוח ומעבדה קשה.

השליחות לפרעה: **י** ונדבר יהנה אל-משה לאמר. **יא** בא דבר אל-פרעה מלך מצרים וישלח את-בני-ישראל מארצו.